

- מסורת הש"ס**
- א. תוספתא תמורה פ"א יז (בשינוי ובשינוי שם).
 - ב. יומא ג.א. בתוספתא שם (בשינוי שם).
 - ג. תמורה יב. יא.א. יב.א. יג.א. יד.א. לא.ב. תוספתא תמורה פ"א יד. תוי"כ ויקרא כו. י. ילקיש תורה תרע.
 - ד. קדושין כד.ב. זבחים קטו.א. מנחות ו.א. כה.א. חולין כג.א. תוי"כ ויקרא א. יד. שם כב. יט. ילקיש תורה נט. שלט. תמו. תרנ.
 - ה. תוי"כ ויקרא כג. לו.

גרסות

יש בקרבנות יחיד במשניות ובש"ס: **יש בקרבנות היחיד**. שאין בקרבנות הציבור במשניות ובש"ס: מה שאין בקרבנות הציבור. ואין בקרבנות הציבור עשין תמורה במשניות: וקרבנות ציבור אינם עושים תמורה. קרבנות היחיד נוהגות בזכרים במשניות: קרבנות היחיד נוהגין בזכרים.

בין בזכרים בין בנקבות במשניות: בזכרים ובנקבות. וקרבנות הציבור אין נוהגין אלא בזכרים וש"ס: אלא בקרבנות הציבור אין נוהגין אלא בזכרים. אין חייבין באחריותן במשניות: אין חייבין לא באחריותן. ולא באחריות נסכייהו בדפי"א:

ב גמרא שנינו במשנה כי קרבן יחיד עושה תמורה ואין קרבן הציבור עושה תמורה. ושואלים: וכי כללא [כלל] הוא זה, שכל קרבן יחיד עושה תמורה? והרי קרבנות החטאת והעולה הבאים מן העופות (תורים ובני יונה) שקרבן יחיד הם – ואין עושה תמורה! ומשיבים: כי קתני [כאשר שנינו] כלל זה – הרי בבהמה דווקא קתני [שנינו]. ושואלים על כך: והרי ולד הקדשים שהריהו קדוש ועולה למזבח כאמו. שקרבן יחיד הוא מן הבהמה הוא, ובכל זאת דינו שאין עושה תמורה! ומשיבים: הא מני [משנתנו זו] כשיטת מו [היא]? – כשיטת ר' יהודה היא, שאמר כי הולד עושה תמורה. ושואלים עוד: והרי תמורה עצמה, שקרבן יחיד היא – והלכה היא שאין תמורה עושה תמורה! ומשיבים: כי קתני [כאשר שנינו] המקורי, ולא בתמורה הבאה מכוחו. ומציעים: השתא דאתית להכי [ענתה שבאת לכן]. להגדרה זו שבעיקר הובח הוא ששנינו, אין צורך להעמיד את משנתנו דווקא כשיטת ר' יהודה, אלא אפילו אם תימא רבנן [תאמר שהיא כשיטת חכמים] הסוברים שאין הולד עושה תמורה, ואולם במשנה בעיקר זיבחה קתני [בעיקר הובח בלבד שנינו], ולא בולד הבא מכוחו.

א עור שנינו במשנתנו, שקרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות, ואילו קרבנות הציבור אינם נוהגים אלא בזכרים בלבד. ושואלים על כך: וכי כללא [כלל] הוא זה? והרי קרבן עולה, כאשר הוא קרבן יחיד – וממין הזכר הוא אתיא [בא]. וממין הנקבה הוא לא אתיא [בא]! ומשיבים: אף שקרבן עולה הבא מן הבהמה אינו אלא מן הזכרים, אלא האיתא [הרי יש] קרבן עולת העוף שהוא בא בין מן הזכרים בין מן הנקבות, דתניא [שכן שנינו בברייתא] בדינו של קרבן העולה: מה שנאמר בתורה בקרבנות העולה, שיהיו בכלל תמות (שלא יהיה בהם מום) וזכרות (שהיו זכרים) – לא נאמר אלא בעולה הבאה מן הבהמה, ואין דין תמות וזכרות ונוג בעופות, ומשנתנו אם כן עוסקת בעולה זו. ושואלים עוד: והרי קרבן חטאת, שקרבן יחיד היא, וממין הנקבה היא אתיא [בא]. וממין הזכר היא לא אתיא [לא באה]? ומשיבים: אמנם חטאת יחיד באה מן הנקבה, ואולם האיתא [הרי יש]. גם קרבן שעיר נשיא, שקרבן חטאת יחיד הוא, ודינו דמייית [שהוא בא] ממין הזכר. ושואלים שוב: והאיתא [הרי יש] קרבן אשם יחיד – שממין הזכר הוא אתי [בא]. וממין הנקבה לא אתי [לא בא]? ומשיבים: כי קאמרי רבנן [כאשר אמרו חכמים] במשנתנו את הכלל שקרבנות היחיד באים מן הזכרים ומן הנקיבות – הכוונה דווקא לקרבן דשוי [השווה] בין ביחיד בין בציבור, ואילו קרבן אשם – רק ביחיד הוא איתיה [ישנו]. ואולם בצבור הוא ליתיה [אינו] כלל, שהרי אין ציבור מביא קרבן אשם. ואיבעית אימא [ואם תרצה אמור] תירין אחר לשאלה זו: מי קתני [האם שנינו] במשנתנו "כל קרבנות", והלא "יש בקרבנות" קתני [שנינו]. שיש מכלל קרבנות היחיד שנוהג בין בזכרים בין בנקבות, ומאי ניהו [ומה הם]? – קרבן השלמים. ואי בעי [ואם רוצה] הבעלים – קרבן מייתי [מביא]. ואי בעי [ואם רוצה] – זכר מייתי [מביא].

ב עור שנינו במשנה שקרבנות היחיד חייבין הבעלים באחריותן, שאם לא הוקרבו בזמן צריך להקריבם אף לאחר מכן, ואילו קרבנות הציבור אין חייבים באחריותם. ומסבירים: מנא לן [מנין לנו] שכך הוא הדין, שאם לא קרבו בזמן הראוי, שוב אין מביאים אותם לאחר זמנם? – דתנו רבנן [שכן שנו חכמים] על הנאמר בפרשת המוספים הבאים במועדים (שהם קרבנות ציבור): "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו" (ויקרא כג, לו), והכתוב "דבר יום" – עיונים

והלא חביתו כהן גדול ופר של יום הכפורים שאלו אחרונים: מדוע לא הקשה ר' מאיר בן מאילו של הכהן הגדול ביום הכפורים, שהכל מודים בו שהריהו קרבן יחיד ורוחה את השבת ואת היוםמאה? והשיבו, שאכן אף מאילו של הכהן הגדול יכול היה להקשות, אלא הוא כדרך שאמרו במקומות רבים את הכלל "תנא ושייר" – שלא שנה את כל שיכול היה לשנות, ושייר מקצת הדברים (מהרש"א).

תמות וזכרות בבהמה ובעוף נאמר בכתוב "לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעוים" (ויקרא כב, יט), ומתוך שהזכור בכתוב זה רק בהמות, ודרשו חכמים בתורת כהנים (דבורא נדובה פרשה ו) כי אין הדברים אמורים אלא בקרבן הבא מן הבהמה, ולא בקרבן הבא מן העוף. ומכל מקום, במזמים גדולים, כגון סרסוף אבר, גם עופות פסולים לקרבן, ומשום הכתוב "הקריבהו נא לפחתך" (מלאכי א. ח). שנאמר: "יכי תגשן עור לזבוח וכי תגישו פסח... הקריבהו נא לפחתך", כלומר, אם תקריבהו לשר ומושל שרצה אתה לפייסו, האם יקבל מתנה כעין זו מידך ויירץ?

ר' יהודה הוא דאמר הולד עושה תמורה ועטמו של ר' יהודה הוא שנאמר בדין התמורה "יהיה הוא ותמורתו יהיה קדש" (ויקרא כז, ו), ולשון "יהיה" שבכתוב היא כפולה ("יהיה", "יהיה") והריהו באה לדעתו לרבות את הולד שאף הוא עושה תמורה. ואילו חכמים חלוקים עליו וסוברים שכוחו זה בא לרבות את הממיר בשוגג שיהיה דינו כמזיד. ועיקר טענת חכמים כנגד דרך דרשתו של ר' יהודה היא שאין לנו לרבות אלא דברים הכתובים, וכיון שבדין התמורה נאמר שהוא נעשה בהקדש, עליו לרבות אופנים שונים בבהמת הקדש, ואולם הולד אינו מוכרז כלל בדין התמורה, ומנן לנו שממירים בו? (תפא"י).

ובתוספתא הובאה שיטת חכמים בלשון זו "הולד אין עושה תמורה, ואין צריך לומר ולד הולד". ר' יהודה אומר הולד עושה תמורה. ופירשו אחרונים שהשמיע דינו של ולד הולד שאינו עושה תמורה לשיטתם של חכמים, ללמדנו שלדעת ר' יהודה הסבור שהולד עושה תמורה, אין זה אלא בולד עצמו, ואולם בולד הולד אף ר' יהודה מודה שאינו עושה תמורה (חזו"י).

אורה ההלכה
קרבנות היחיד עושין תמורה וכו' הממיר בקרבן יחיד – עושה תמורה. והממיר בקרבן ציבור – אין עושה תמורה. ומכל מקום גם בקרבן ציבור הממיר לוקה (בדין כל ממיר), הואיל ויש לו בו שותפות. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות תמורה פ"א ה"א).

א משנה יש הלכות הנוהגות בקרבנות היחיד שאין נוהגות בקרבנות הציבור. ויש הלכות הנוהגות בקרבנות הציבור שאין נוהגות בקרבנות היחיד. ואילו הנוהגות בקרבן יחיד ואינן נוהגות בקרבן ציבור: שקרבנות היחיד עושין תמורה, וקרבנות הציבור עושין תמורה. ועוד הבדל: שקרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות, ואילו קרבנות הציבור אין נוהגין אלא בזכרים. ועוד: שקרבנות היחיד חייבין הבעלים באחריותן, שאם לא הובאו בזמן הראוי, חייבים להביאם אחר כך, ובאחריות נסכייהם (היין והמנחה הנלווים לקרבן) של הקרבנות. ואילו בקרבנות הציבור אין חייבין לא באחריותן ולא באחריות נסכייהן, אבל חייבין באחריות נסכייהן מאחר שקרבן הובח בזמנו. שאם קרבן הובח בזמנו ולא באו עמו נסכיו – צריכים להביא את נסכיו, אף לאחר כמה ימים. ומן הצד האחר, יש הלכות הנוהגות בקרבנות הציבור מה שאין כמותן בקרבנות יחיד. ואלו הן: שקרבנות הציבור דוחין את השבת, שקרבים אף בשבת, וכן דוחים את הטומאה, שקרבים אף כשהכהנים טמאים בטומאת מת. ואילו קרבנות היחיד אינן דוחות לא את השבת ולא את הטומאה. אמר על כך ר' מאיר: והלא חביתו מנחה הנעשית במחבת) של כהן גדול שאותה הוא מביא בכל יום, ופר של כהן גדול שמביא ביום הכפורים, קרבנות היחיד הן – ובכל זאת, הריהם דוחין את השבת ואת הטומאה! אלא כן יש לומר את הכלל: כל קרבן (בין של ציבור, בין של יחיד) שזמנו קבוע – דוחה את השבת ואת הטומאה. אבל קרבן שאין זמנו קבוע, בין של יחיד בין של ציבור – אינו דוחה את השבת ואת הטומאה.

ב גמרא שנינו במשנה כי קרבן יחיד עושה תמורה ואין קרבן הציבור עושה תמורה. ושואלים: וכי כללא [כלל] הוא זה, שכל קרבן יחיד עושה תמורה? והרי קרבנות החטאת והעולה הבאים מן העופות (תורים ובני יונה) שקרבן יחיד הם – ואין עושה תמורה! ומשיבים: כי קתני [כאשר שנינו] כלל זה – הרי בבהמה דווקא קתני [שנינו]. ושואלים על כך: והרי ולד הקדשים שהריהו קדוש ועולה למזבח כאמו. שקרבן יחיד הוא מן הבהמה הוא, ובכל זאת דינו שאין עושה תמורה! ומשיבים: הא מני [משנתנו זו] כשיטת מו [היא]? – כשיטת ר' יהודה היא, שאמר כי הולד עושה תמורה. ושואלים עוד: והרי תמורה עצמה, שקרבן יחיד היא – והלכה היא שאין תמורה עושה תמורה! ומשיבים: כי קתני [כאשר שנינו] המקורי, ולא בתמורה הבאה מכוחו. ומציעים: השתא דאתית להכי [ענתה שבאת לכן]. להגדרה זו שבעיקר הובח הוא ששנינו, אין צורך להעמיד את משנתנו דווקא כשיטת ר' יהודה, אלא אפילו אם תימא רבנן [תאמר שהיא כשיטת חכמים] הסוברים שאין הולד עושה תמורה, ואולם במשנה בעיקר זיבחה קתני [בעיקר הובח בלבד שנינו], ולא בולד הבא מכוחו.

א עור שנינו במשנתנו, שקרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות, ואילו קרבנות הציבור אינם נוהגים אלא בזכרים בלבד. ושואלים על כך: וכי כללא [כלל] הוא זה? והרי קרבן עולה, כאשר הוא קרבן יחיד – וממין הזכר הוא אתיא [בא]. וממין הנקבה הוא לא אתיא [בא]! ומשיבים: אף שקרבן עולה הבא מן הבהמה אינו אלא מן הזכרים, אלא האיתא [הרי יש] קרבן עולת העוף שהוא בא בין מן הזכרים בין מן הנקבות, דתניא [שכן שנינו בברייתא] בדינו של קרבן העולה: מה שנאמר בתורה בקרבנות העולה, שיהיו בכלל תמות (שלא יהיה בהם מום) וזכרות (שהיו זכרים) – לא נאמר אלא בעולה הבאה מן הבהמה, ואין דין תמות וזכרות ונוג בעופות, ומשנתנו אם כן עוסקת בעולה זו. ושואלים עוד: והרי קרבן חטאת, שקרבן יחיד היא, וממין הנקבה היא אתיא [בא]. וממין הזכר היא לא אתיא [לא באה]? ומשיבים: אמנם חטאת יחיד באה מן הנקבה, ואולם האיתא [הרי יש]. גם קרבן שעיר נשיא, שקרבן חטאת יחיד הוא, ודינו דמייית [שהוא בא] ממין הזכר. ושואלים שוב: והאיתא [הרי יש] קרבן אשם יחיד – שממין הזכר הוא אתי [בא]. וממין הנקבה לא אתי [לא בא]? ומשיבים: כי קאמרי רבנן [כאשר אמרו חכמים] במשנתנו את הכלל שקרבנות היחיד באים מן הזכרים ומן הנקיבות – הכוונה דווקא לקרבן דשוי [השווה] בין ביחיד בין בציבור, ואילו קרבן אשם – רק ביחיד הוא איתיה [ישנו]. ואולם בצבור הוא ליתיה [אינו] כלל, שהרי אין ציבור מביא קרבן אשם. ואיבעית אימא [ואם תרצה אמור] תירין אחר לשאלה זו: מי קתני [האם שנינו] במשנתנו "כל קרבנות", והלא "יש בקרבנות" קתני [שנינו]. שיש מכלל קרבנות היחיד שנוהג בין בזכרים בין בנקבות, ומאי ניהו [ומה הם]? – קרבן השלמים. ואי בעי [ואם רוצה] הבעלים – קרבן מייתי [מביא]. ואי בעי [ואם רוצה] – זכר מייתי [מביא].

ב עור שנינו במשנה שקרבנות היחיד חייבין הבעלים באחריותן, שאם לא הוקרבו בזמן צריך להקריבם אף לאחר זמנם? – דתנו רבנן [שכן שנו חכמים] על הנאמר בפרשת המוספים הבאים במועדים (שהם קרבנות ציבור): "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו" (ויקרא כג, לו), והכתוב "דבר יום" – עיונים

והלא חביתו כהן גדול ופר של יום הכפורים שאלו אחרונים: מדוע לא הקשה ר' מאיר בן מאילו של הכהן הגדול ביום הכפורים, שהכל מודים בו שהריהו קרבן יחיד ורוחה את השבת ואת היוםמאה? והשיבו, שאכן אף מאילו של הכהן הגדול יכול היה להקשות, אלא הוא כדרך שאמרו במקומות רבים את הכלל "תנא ושייר" – שלא שנה את כל שיכול היה לשנות, ושייר מקצת הדברים (מהרש"א).

תמות וזכרות בבהמה ובעוף נאמר בכתוב "לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעוים" (ויקרא כב, יט), ומתוך שהזכור בכתוב זה רק בהמות, ודרשו חכמים בתורת כהנים (דבורא נדובה פרשה ו) כי אין הדברים אמורים אלא בקרבן הבא מן הבהמה, ולא בקרבן הבא מן העוף. ומכל מקום, במזמים גדולים, כגון סרסוף אבר, גם עופות פסולים לקרבן, ומשום הכתוב "הקריבהו נא לפחתך" (מלאכי א. ח). שנאמר: "יכי תגשן עור לזבוח וכי תגישו פסח... הקריבהו נא לפחתך", כלומר, אם תקריבהו לשר ומושל שרצה אתה לפייסו, האם יקבל מתנה כעין זו מידך ויירץ?

ר' יהודה הוא דאמר הולד עושה תמורה ועטמו של ר' יהודה הוא שנאמר בדין התמורה "יהיה הוא ותמורתו יהיה קדש" (ויקרא כז, ו), ולשון "יהיה" שבכתוב היא כפולה ("יהיה", "יהיה") והריהו באה לדעתו לרבות את הולד שאף הוא עושה תמורה. ואילו חכמים חלוקים עליו וסוברים שכוחו זה בא לרבות את הממיר בשוגג שיהיה דינו כמזיד. ועיקר טענת חכמים כנגד דרך דרשתו של ר' יהודה היא שאין לנו לרבות אלא דברים הכתובים, וכיון שבדין התמורה נאמר שהוא נעשה בהקדש, עליו לרבות אופנים שונים בבהמת הקדש, ואולם הולד אינו מוכרז כלל בדין התמורה, ומנן לנו שממירים בו? (תפא"י).

ובתוספתא הובאה שיטת חכמים בלשון זו "הולד אין עושה תמורה, ואין צריך לומר ולד הולד". ר' יהודה אומר הולד עושה תמורה. ופירשו אחרונים שהשמיע דינו של ולד הולד שאינו עושה תמורה לשיטתם של חכמים, ללמדנו שלדעת ר' יהודה הסבור שהולד עושה תמורה, אין זה אלא בולד עצמו, ואולם בולד הולד אף ר' יהודה מודה שאינו עושה תמורה (חזו"י).

אורה ההלכה
קרבנות היחיד עושין תמורה וכו' הממיר בקרבן יחיד – עושה תמורה. והממיר בקרבן ציבור – אין עושה תמורה. ומכל מקום גם בקרבן ציבור הממיר לוקה (בדין כל ממיר), הואיל ויש לו בו שותפות. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות תמורה פ"א ה"א).

א משנה קרבנות ציבור כולם זכרים – דרוגן עולות, ועולה זכר הוא. ואין ציבור מצליחן שלמים אלא ככשי עגרת, דוכרים הן. ומטאות שלהן שעירים, כדכתיב נכלוהו "ושעיר מטאת אחד". קרבנות היחיד חייבין באחריותן – כלומר, יש מהן מאומן שקטעו להן זמן, שאפילו עבר זמנם מייצין להקריב, כגון קרבן עולת יולדת (וקרננה) וקרננות מוארע, אס עבר שמייני שלו – יכול להקריבו לאחר זמן. אבל קרבנות ציבור שיש להן זמן, אס עבר זמנם – נטל קרבנן, כדמפרש בגמרא. משקרב הזבח – אס קרב הזבח זמנו ולא קרבו נסכים עמו – מייצין להקריבם אפילו מכלן ועד עשרה ימים, כדמפרש בגמרא. חביתו כהן גדול – דוחין שנת וטומאה, דכתיב זה "מנחת תמיד" – הרי היא לך כמנחת תמיד, כשלתיא [המחלת] זמננות (ג.ג). פרי יום הכיפורים – פרו של אהרן, אלא שזמנו קבוע – כלומר, אין הטעם מלי אלא בקביעות זמן. אומן שזמנו קבוע, אס עבר זמנו אין להן משלומין – דוחין שנת וטומאה, אפילו דומיד. וכל שאין להן זמן קטע אינם דוחין שנת וטומאה – ואפילו לציבור, כגון פרי העגלס דגב של ציבור ושעירי עבודה זרה.

גמרא עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

א עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ב עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ג עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ד עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ה עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ו עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ז עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ח עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

ט עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

י עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

יא עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

יב עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

יג עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

יד עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם – הו זכר, דכנש או אל כתיב ביה, ולא כנשה. מאי ניהו שלמים – אכל שלמי צבור זכרים הם, דכתיב זהו (ויקרא כג) "ושני כששים בני שנה לזבח שלמים". זבחי שלמי צבור – כנשי עגרת. מנא הני מילי – דקרננות צבור אין להן משלומין. דבר יום ביומו – זמננות המועדים משמע, כפרשת "שור או כשב" דכתיב "אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו' להקריב אשה" ואיזה אשה מקריבין זמננות יותר משאר ימים? – הו אומר מוספין.

טו עיקר זיבחה – הקדש ראשון. אפילו תימא רבנן – דלית להו ולד עושה תמורה. בין בזכרים בין בנקבות – משמע כל קרבן שמייני הימיר להציא, בין זכר בין נקבה. הא איכא עולת העוף – מוילוג הוא. אשם –

שכל היום כשר למוספין – וּבִלְבַד שִׁקְדְמוּ מוֹסְפִין לְתַמִּיד שֶׁל צֵן הָעֶרְבִים, לְאֹמֵר (יומא לג), עַלֵּה שֶׁלֹּס כֹּל הַקִּרְבָּנוֹת כּוֹלֵן. מִנְחָתָם וּנְסִיכָיהֶם אֶפִּילוּ בַלַּיְלָה וּאֶפִּילוּ לַמָּחָר – אִם קָרַע הַקֶּרֶן צִמְמוֹ, וּאֶפִּילוּ מִכָּאן עַד עֶשְׂרֵה יָמִים וְעוֹלָם, וְזֶלַע מִזְמַנּוּ לוֹ קֹף מִיַּיִן. מַלְבַד שִׁבְתוֹת ה' – דְּהֵכִי כְּמִי: "זָמַח וּנְסִיכֵי דַגְר יוֹס צִימוֹ מַלְבַד שְׁמֹת ה'". וּמִשּׁוֹם דִּלְרַשִּׁין

מְלַמֵּד שֶׁפֶל הַיּוֹם כֶּשֶׁר לְמוֹסְפִין. "בְּיוֹמוֹ" – מְלַמֵּד שְׁאֵם עֶבֶר הַיּוֹם וְלֹא הִבְיָאָן, אֵינּוּ חַיִּיב בְּאַחֲרֵיוֹתָן. יִכּוּל לֹא יִהְיֶה חַיִּיב בְּאַחֲרֵיוֹת נְסִיכָיהֶם, וְאָף עַל פִּי שֶׁקָּרַב הַזְּבַח? – תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "מִנְחָתָם וְנְסִיכָיהֶם" – בַּלַּיְלָה, "מִנְחָתָם וְנְסִיכָיהֶם" – לְמָחָר. רִישׁ לְקִישׁ אֲמַר מֶהְכָּא: "מְלַבֵּד שִׁבְתוֹת ה'". וְצָרִיכָא, דְּאֵי פְתַב רַחֲמָנָא "מְלַבֵּד שִׁבְתוֹת ה'", הִוְהוּ אֲמִינָא: בַּיּוֹם – אֵין, וּבַלַּיְלָה – לֹא, אֲמַר קָרָא "וּמִנְחָתָם וְנְסִיכָיהֶם". וְאֵי פְתַב רַחֲמָנָא "מִנְחָתָם וְנְסִיכָיהֶם" וְלֹא פְתַב "מְלַבֵּד שִׁבְתוֹת ה'", הִוְהוּ אֲמִינָא: בַּלַּיְלָה – אֵין, בְּיַמְמָא – לֹא. וּמֵאֵי שְׁנָא – מְשׁוּם יְדְבַקְדָּשִׁים לַיְלָה הוֹלֵף אַחַר הַיּוֹם, צָרִיכֵי.

ה וְנְסִיכֵים מִי קָרְבֵי בַּלַּיְלָה? וְהִתְנַן: "אֵין לִי אֶלָּא דְּבָרִים שְׁדַרְפֵן לִיקָרְב בַּלַּיְלָה, כְּגוֹן אֲבָרִים וּפְדָרִים שְׁמַקְרִיבִין מִבּוּא הַשְּׁמֶשׁ, וּמִתְעַפְּלִין וְהוֹלְכִין פֶּל הַלַּיְלָה כּוּלוֹ. דְּבָרִים שְׁדַרְפֵן לִיקָרְב בַּיּוֹם, כְּגוֹן הַקּוֹמֵץ, הַלְּבֹנָה וּמִנְחַת נְסִיכֵים, שְׁמַעְלָן מִבּוּא הַשְּׁמֶשׁ, מִבּוּא הַשְּׁמֶשׁ סְלָקָא דְעַתְּמָ? וְהָאֲמַרְתּוּ: דְּבָרִים שְׁדַרְפֵן לִיקָרְב בַּיּוֹם נִינְהוּ, אֶלָּא: עִם בֹּא הַשְּׁמֶשׁ. שְׁמַתְעַפְּלִין וְהוֹלְכִין פֶּל הַלַּיְלָה, מִנֵּין? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "זֹאת תּוֹרַת הָעֶלְהָ" – רִיבָה. קִתְּנֵי מִיְהָא נְסִיכֵים בַּיּוֹם! אֲמַר רַמִּי בַר חֲמָא: לֹא קִשְׂיָא, כְּאֵן – לִיקְדֵשׁ, כְּאֵן – לִיקָרְב. אֲמַר לִיָּה רַבָּא: אֵי מִיקְדֵּשׁ קֳדָשִׁי – קָרוּבֵי מִיקְרָבֵי, וְהָא תְּנִינָא: "זֶה הַפֶּלֶל, פֶּל הַקָּרְב בַּיּוֹם – אֵין קְדוּשׁ אֶלָּא בַּיּוֹם, וְכֹל הַקָּרְב בַּלַּיְלָה – קְדוּשׁ בַּלַּיְלָה, בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה – קְדוּשׁ בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה? אֶלָּא אֲמַר רַב יוֹסֵף: סְמִי מִנְחַת נְסִיכֵים מֶהְא מְתַנִּיתָא.

ו פִּי סְלִיק רַב דִּימֵי, אֲשַׁפְחִיָּה לְרַב יְרֵמְיָה דִּיתִיב וְקָאֲמַר מְשַׁמְיָה דְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: מִנֵּין לְנְסִיכֵים הֶבְאִים עִם הַזְּבַח שְׁאֵין קָרִיבִין אֶלָּא בַּיּוֹם? – תְּלַמּוּד לּוֹמֵר "וְלִנְסִיכֵים וְלִשְׁלֵמִיכֶם", מַה שְּׁלֵמִים – בַּיּוֹם, אָף נְסִיכֵים – בַּיּוֹם. אֲמַר: אֵי אֲשַׁפְחִיָּה דְכֶתִיב אֵיגְרַתָּא, שְׁלַחֵי לִיָּה לְרַב יוֹסֵף

תוספות

וכל הקרב בלילה – פירש רש"י שילחי ישיהי

הלחם) (מנחות יא); כגון שמן למונרה.

ביה קדושת כלי! לכך נראה לומר: דלא מצינו קרב בלילה אלא מנחת נסכים, ומשום הכי ניחא דלא משני הכא: ידילמא אינו קדוש ליקדש, אבל קדוש ליפסל. דהכי מסיק התם שילחי פרק "שתי הלחם" (שם), דסמיך אהא דתני "ויכל הקרב בלילה", דלא מצינו קרב בלילה אלא מנחת נסכים בלבד. והוא הדין דמצוי למיפרך מינה הכא בהדיא, מדקתני: וכל הקרב בלילה, ולא מצינו דבר זה אלא מנחת נסכים בלבד. אלא דמהדר לפרוכי אף לפי מה דסלקא דעתך מעיקרא התם בפרק "שתי הלחם".

הקרבן) שהריהו מעלן על המזבח מזמן בוא השמש. ולפני שסיימו להביא את דברי הברייתא במלואה, הוהים חכמים על הנאמר: "ומנחת הנסכים על הגאמר: "מבוא השמש" (משקיעת השמש) סלקא דעתך [עולה על דעתך] לומר? והאמרת [והרי אחרת] כי דברים שדרבן ליקרב ביום נינהו [הם] אלא יש להקן את הנוטה, ולגרוס בברייתא במקום "מבוא השמש" "עם בא השמש" (ביום, בזמן הסמוך לשקיעת השמש). וממשיכים בדברי הברייתא: שאף דינם שמתעכלין והולכין כל הלילה מנין לנו? תלמוד לומר (מלמדנו) האמור בקרבן העולה: "זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה כל הלילה עד הבוקר" (ויקרא ו, ב), שבכך ריבה הכתוב את כל העולים על המזבח, שהריהם הולכים ומתעכלים על גבי המזבח כל הלילה, ואף אלו בכלל. ומעתה נודין בדבר: קתני מיהא [שנינו על כל פנים] בדברי הברייתא כי זמן מנחת הנסכים הוא ביום ולא בלילה, וכיצד נלמד איפוא מהכתוב "מנחתם ונסכיהם" כי זמן מנחת נסכים הוא אף בלילה? אמר רמי בר חמא בתשובה: לא קשיא [אין זה קשה]. שכן כאן (הכתוב "מנחתם ונסכיהם" המלמדנו כי זמנם הוא אף בלילה) – הריהו לענין ליקדש [שיתקדשן] בלבד: שאם ניתנה מנחת הנסכים בכלי שרת, בלילה – הריהו קדושה בכך, ואינה יוצאת לחולין. ואילו כאן (הכתוב המלמדנו כי זמנם הוא ביום) – הריהו לענין ליקרב [שיתקרבן] ביום דווקא, שאף אם התקדשו בלילה, אין הם קרבים אלא ביום. אמר ליה [ר' יוחנן] רבא לרמי בר חמא בשאלה: אי מיקדש קדשי [אם להתקדש הם התקדשן] בלילה – אף קרובי מיקרבי [תיקרב הם מוקרבים] בלילה, שאין להפריד בענין זה בין ההקרבה וההתקדשות, שכן והא תניא [והרי שנויה ברייתא] שכן היא המידה: זה הכלל, כל קרבן הקרב ביום – אין קדוש אלא ביום. וכל הקרב בלילה – קדוש בלילה. וכל הקרב ביום ביום בלילה! אלא אמר רב יוסף: דין מנחת נסכים שהיא קרבה בלילה, ובאשר לברייתא בה היא נזכרת בין הדברים הקרבים ביום, אכן סמי [הסדר. הוציא] את הלשון "מנחת נסכים" מהא מתניתא [מברייתא זו].

ף בעקבות דבריו אלה של רב יוסף, כי יש להסיר מהברייתא את הלשון "מנחת נסכים", מסופר: כי סליק [כאשר נענה] רב דימי ונמכבל לארץ ישראל, אשכחיה [מצא, פגש, את] רב ירמיה דיתיב וקאמר משמיה [ש'יושב ואומר בשמו] של ר' יהושע בן לוי: מנין לנסכים הבאים עם הזבח שאין קריבין אלא ביום? – תלמוד לומר (מלמדנו) האמור בפרשת קרבנות המועדים שבפרשת דווקא אנו: מה שלמים – קרבים ביום בלילה, אף נסכים – קרבים ביום ולא בלילה. אמר רב (לט), ומהשוואה זו שבין הנסכים לשלמים למדים אנו: מה שלמים – קרבים ביום בלילה, אף נסכים – קרבים ביום ולא בלילה. אמר רב דימי: אי אשכחיה דכתיב איגרתא, שלחי ליה [אם אמצא מי שכתוב איגרת. אשחז לך] לרב יוסף בכבל איגרת בה נכתוב לו את הדברים הללו ששמעת מרב ירמיה.

עיונים

מלמד שכל היום כשר למוספין ויש בכך חידוש דין, לפי שהיה מקום לומר שקרבנות המוספים, כפי ששמו מעיד עליהם הם כעין תוספת לקרבן התמיד, והיה מקום לומר שזמן הקרבנות המוספים הוא בזמן הקרבנות התמיד. לכך לימדנו כתוב זה שזמן המוספים הריהו כל היום כולו.

אכן, לשיטת ר' יהודה שקרבנות המוספים קרבים רק עד שבע שעות ביום, יש לומר שהוא סבור כי זמן קרבן המוספים הריהו מיד אחר זמן הקרבנות התמיד של שחר, ומעיקר הדין זמן קרבן תמיד של שחר עד שש שעות ביום. ונמצא שאם הוא מקריב את המוסף מיד לאחר התמיד, ונותן שענה לעשייתו, הרי שהוא קרב עד שבע שעות ביום. או אף לשיטת ר' יהודה עצמו שזמנו של התמיד הוא בארבע שעות ביום, ואולם בין שבקרבן המוסף נאמר "ביום" הרי זה בא להורות על עיצומו של יום, שהוא זמן חצות היום, ונותנים לו שעה אחת לעשייתו, ונמצא שהוא קרב עד שבע שעות (חריב).

כל היום כשר למוספין ושאלו ראשונים על קביעה זו שכל היום כשר למוספים: הרי אין מקריבים את המוסף לא לפני התמיד של שחר ולא לאחר התמיד של בין הערביים, ונמצא שאין זה כל היום! והשיבו כי אין זו הגבלת זמן בקרבן המוסף מצד עצמו. אלא הגבלת זמן הנובעת מדינים אחרים, וכגון זה שאין מקריבים קרבן בלשהו לפני תמיד של שחר ואחר התמיד של בין הערבים (רשב"א, ריטב"א). ועוד השיבו, שכיון שאם עבר והקריב את קרבן המוסף לפני תמיד של שחר או לאחר תמיד של בין הערביים – הרי זה כשר, אפשר לומר כי זמנו של קרבן המוסף הוא כל היום כולו (כן תירץ הר"ן).

דבקדשים לילה הולך אחר היום מיוחד הוא דין הקדשים בכך, שכן הוא בניגוד לכלל האמור ברוב דיני התורה שהיממה נפתחת בלילה, והיום הולך אחר הלילה, וכפי שלמדנו ממשעה בראשית שנאמר: "יהי ערב ויהי בקר יום...". (בראשית א). ונחלקו ראשונים במקור הלכה זו. יש שכתבו שנלמד הדבר מן האמור בדין הנותן: "ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר" (ויקרא ו, טז). הרי שכל הלילה עד הבוקר נקרא "יום קרבני" (רש"י). ואף שנאמר כתוב זה בדין אכילת השלמים, מכל מקום הוא הדין בשאר הקרבנות, שהתרבו אף הם מכתבו זה. ויש שכתבו שנלמד הדבר מן האמור בדין הקרבן הראוי להקריב "זמיון השמיני והלאה ירצה" (שם כב, כז). הרי שבלילו של היום השמיני עדיין אין הוא כשר להקריבה, שכן נחשב הוא בדין

מלמד שכל היום כולו כשר להקרבנות קרבנות המוספין, ואילו הכתוב "ביומו" מלמד שאם עבר היום המיועד להקרבנות המוספים ולא הביאן – שוב אינו חייב באחריותן, ואין הוא מקריבם לאחר זמן. ודנים עוד: יכול לא יהא חייב אף באחריות נסכיהם, להביאם לאחר זמן, ואף על פי שכבר קרב הזבח, וכגון באופן שלא היו לו מנחות ונסכים בשעה שקרב הקרבן? – לכך תלמוד לומר (משמייענו) כתוב אחר האמור בפרשת פינחס בדין מוספי הקרבנות "מנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים במספרם כמשפט" (במדבר כט, כד) שמשמעו, שמכל מקום מביא את המנחות והנסכים – שאם לא הקריבים ביום, הריהם קרבים אף בלילה. ועוד חזר ונאמר בפרשה זו: "מנחתם ונסכיהם לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט" (שם לו) – ללמדנו, שאם לא הקריבים ביום הקרבנות הקרבן, הריהם קרבים למחר (לאחר יום זה). ריש לקיש אמר שיש ללמוד דין זה מהכא [נזכאן]. מן הכתוב בקרבנות המוספים הבאים במועדים: "...עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו. מלבד שבתות ה'..." (ויקרא כג, לו–לח). והרי מסמיכות הכתובים נראה שמדובר ביום טוב הסמוך לאותם שבתות שהוזכר קודם לכן, ומכאן אנו למדים כי מביאים את המנחות והנסכים ביום טוב, ואף את המנחות והנסכים של השבת שלא הקרבו אתמול. ומסבירים: וצריכא [וצריך] שייאמרו שני הכתובים הללו (שבפרשת אמור ובפרשת פינחס) המלמדים שהמנחות והנסכים קרבים אף לאחר זמן, משום דאי כתב רחמנא [שאם היתה כותבת התורה] רק את האמור בפרשת אמור "דבר יום ביומו. מלבד שבתות ה'", הוה אמינא [הייתי אומר] כי ביום של החג שחל למחרת השבת – אין [כן] נוהג דין זה, שמקריבים בו את המנחה והנסכים של אתמול, ואולם בלילה – לא נוהג דין זה, וכדרך שאין מקריבים קרבנות בלילה, אלא ביום בלבד. לכן חזר ואמר קרא [התקרא] בפרשת פינחס "ומנחתם ונסכיהם" ללמדנו שהריהם קרבים אף בלילה. ומן הצד האחר, אי כתב רחמנא [אם היתה חזרת וכותבת התורה] רק את הכתוב "מנחתם ונסכיהם" ולא כתב [ולא היתה כותבת] גם את הכתוב "מלבד שבתות ה'", הוה אמינא [הייתי אומר] כי בלילה שלאחר יום הקרבנות הקרבן (בלא מנחותיו ונסכיו) – אין [כן] מקריבים את המנחות והנסכים, אבל ביממא [ביום] שלאחריו – לא מביאים אותם. ומאי שנא [ובמה שונה. מיוחד] הוא הלילה, שיביאו בו ולא ביום שלאחריו? – משום שכלל הוא שבקדשים הלילה הולך אחר היום שלפניו, לכך בא הכתוב בפרשת אמור המלמדנו שאף

ביום שלאחריו הריהם באים. משום כך צריכי [וצריכים] היו להיאמר שני הכתובים הללו. הך ושואלים: ונסכים מי קרבי [האם קרבים] בלילה? והתנן [והרי שנינו] בברייתא בדינם של הדברים העולים על המזבח בלילה: אין לי שקריבים בלילה אלא דברים שדרבן ליקרב (שרגילות היא שיהיו קרבים) בלילה, כגון אברים של קרבן העולה ופדרים (חלבים) של כל הקרבנות, שמקריבין אותם על המזבח מעת בוא (שקיעת) השמש, והריהם מתעכלין והולכין כל הלילה כולו. ואולם דברים שדרבן ליקרב ביום, כגון הקומץ מקרבן המנחה שבהקטרות על המזבח הריהו מתיר את המנחה כלהיום, והלבונה המוקטרת עם קומץ המנחה, ומנחת נסכים (היין והסולת הבאים עם הקרבן) שהריהם חכמים על הנאמר: "מבוא השמש" (משקיעת השמש) סלקא דעתך [עולה על דעתך] לומר? והאמרת [והרי אחרת] כי דברים שדרבן ליקרב ביום נינהו [הם] אלא יש להקן את הנוטה, ולגרוס בברייתא במקום "מבוא השמש" "עם בא השמש" (ביום, בזמן הסמוך לשקיעת השמש). וממשיכים בדברי הברייתא: שאף דינם שמתעכלין והולכין כל הלילה מנין לנו? תלמוד לומר (מלמדנו) האמור בקרבן העולה: "זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה כל הלילה עד הבוקר" (ויקרא ו, ב), שבכך ריבה הכתוב את כל העולים על המזבח, שהריהם הולכים ומתעכלים על גבי המזבח כל הלילה, ואף אלו בכלל. ומעתה נודין בדבר: קתני מיהא [שנינו על כל פנים] בדברי הברייתא כי זמן מנחת הנסכים הוא ביום ולא בלילה, וכיצד נלמד איפוא מהכתוב "מנחתם ונסכיהם" כי זמן מנחת נסכים הוא אף בלילה? אמר רמי בר חמא בתשובה: לא קשיא [אין זה קשה]. שכן כאן (הכתוב "מנחתם ונסכיהם" המלמדנו כי זמנם הוא אף בלילה) – הריהו לענין ליקדש [שיתקדשן] בלבד: שאם ניתנה מנחת הנסכים בכלי שרת, בלילה – הריהו קדושה בכך, ואינה יוצאת לחולין. ואילו כאן (הכתוב המלמדנו כי זמנם הוא ביום) – הריהו לענין ליקרב [שיתקרבן] ביום דווקא, שאף אם התקדשו בלילה, אין הם קרבים אלא ביום. אמר ליה [ר' יוחנן] רבא לרמי בר חמא בשאלה: אי מיקדש קדשי [אם להתקדש הם התקדשן] בלילה – אף קרובי מיקרבי [תיקרב הם מוקרבים] בלילה, שאין להפריד בענין זה בין ההקרבה וההתקדשות, שכן והא תניא [והרי שנויה ברייתא] שכן היא המידה: זה הכלל, כל קרבן הקרב ביום – אין קדוש אלא ביום. וכל הקרב בלילה – קדוש בלילה. וכל הקרב ביום ביום בלילה! אלא אמר רב יוסף: דין מנחת נסכים שהיא קרבה בלילה, ובאשר לברייתא בה היא נזכרת בין הדברים הקרבים ביום, אכן סמי [הסדר. הוציא] את הלשון "מנחת נסכים" מהא מתניתא [מברייתא זו].

ף בעקבות דבריו אלה של רב יוסף, כי יש להסיר מהברייתא את הלשון "מנחת נסכים", מסופר: כי סליק [כאשר נענה] רב דימי ונמכבל לארץ ישראל, אשכחיה [מצא, פגש, את] רב ירמיה דיתיב וקאמר משמיה [ש'יושב ואומר בשמו] של ר' יהושע בן לוי: מנין לנסכים הבאים עם הזבח שאין קריבין אלא ביום? – תלמוד לומר (מלמדנו) האמור בפרשת קרבנות המועדים שבפרשת דווקא אנו: מה שלמים – קרבים ביום בלילה, אף נסכים – קרבים ביום ולא בלילה. אמר רב דימי: אי אשכחיה דכתיב איגרתא, שלחי ליה [אם אמצא מי שכתוב איגרת. אשחז לך] לרב יוסף בכבל איגרת בה נכתוב לו את הדברים הללו ששמעת מרב ירמיה.

הקדשים ביום השביעי, והריהו פסול כשאר מחוסרי זמן, ומכאן שבקדשים הלילה האמור בהם הוא זה שלאחר היום, ולא זה שלפניו (רבינו גרשום). כגון אברים ומזרים שמקריבין מנבח השמש כתבו אחרונים שאף שומלשן זו של הברייתא עולה כי לכתחילה ההקטרה היא בלילה, עם זאת עיקר דין הקטרת האיברים והפדרים הוא ביום (אבניו, בית הלוי). ויש שאמרו כי מחלוקת ראשונים היא אם מלכתחילה מותר להתחיל בהקרבתם בלילה, או שרק אם התחיל להקטרם ביום הריהו יכול להמשיך ולהקטרם בלילה (בנסת הראשונים). וכל הקרב בלילה קדוש בלילה. הוסיף [בסוגייתנו, וכן במנחות ק,א] הביאו בשם רש"י בפירוש הדברים: כגון שמן הניתן במנרה. ודחו את פירשו שכן אין הלשון האמור בכלל זה "כל הקרב בלילה" הולם את גתנית השמן, שהרי אין השמן קרב וגם אין בו קדושת כלי! ויש אחרונים שהסבירו את שיטת רש"י שאף בנתנית השמן למנרה שייך גרר "הקרבה", ועיקר זמנה של הקרבה זו הריהו בלילה (מקדש דוד, שבט הלוי ועוד). ויש אף שהסבירו לשון "העלאה" האמורה בהדלקת הנרות "בהעלותך את הנרות" (במדבר ח, ב), "העלות נר תמיד" (שמות כ, כ) על שם העלאת השמן בקרבן (רודי).

אזרח ההלכה

דבקדשים לילה הולך אחר היום כל קרבן שקרבו מתיריו ביום – מעלים אותו על המזבח כל הלילה. כיצד? וזבחים שנוק דמם ביום – מקטירים את אימוריהם בלילה עד שעלעה עמוד השחר. וכן איברי העולות מקטירים אותם בלילה עד שעלעה עמוד השחר. כנגמרא במנחות ובאן. (רמב"ם שם פ"ד ה"ב). הקומץ הלבונה ומנחת נסכים שמעלן מנבח השמש כל דבר שאינו קרב אלא ביום. כגון הקומץ והלבונה והקטרת ומנחות הנשרפות – מותר להקריבם מעת בוא השמש (כלומר, לאחר בוא השמש. כימי בשם רש"י), והם מתאכלים והולכים כל הלילה כאיברי עולה. כנגמרא במנחות ובאן. (רמב"ם שם ה"ד). לנסכים הבאים עם הזבח שאין קריבין אלא ביום הנסכים הבאים עם הזבח אינם קרבים אלא ביום. כנגמרא. (רמב"ם שם ה"ה).

מסורת הש"ס

ג.

ד. ירושלמי יומא פ"יא ה"יא.

ה.

ו.

ז.

ח.

ט.

י.

גרסות

א.

ב.

ג.

ד.

ה.

ו.

ז.

ח.

ט.

י.

יא.

יב.

יג.

יד.

טו.

טז.

יז.

יח.

יט.

כ.

כא.

כב.

כג.

כד.

כה.

כו.

כז.

כח.

כט.

ל.

לא.

לב.

לג.

לד.

לה.

לו.

לז.

לח.

לט.

לך.

לם.

לנ.

לס.

לד.

לה.

לו.

לז.

לח.

לט.

לך.

לם.

לנ.

לס.

לד.

לה.

לו.

לז.

לח.

לט.

לך.

לם.

לנ.

לס.

לד.

לה.

לו.

לז.

לח.

לט.

לך.

לם.

לנ.

לס.

לד.

לה.

לו.

לז.

לח.

לט.

יש בקרבנות

ואציין כי לאור אותם דברים לא תיסמי **ממתניתא** [מהבריייתא]. ובאשר לסתירה בין הבריייתות אם קרבים נסכים בלילה, לא קשיא [אין זה קשה]. ויש לחלק ולומר כי הרייה מכלל הדברים שדרכם ליקרב ביום וכדין הזבחים אם כן אף דין הנסכים, שאף הם אינם קרבים אלא ביום. ואילו **כאן** בבריייתא זו האומרת שהנסכים קרבים אף בלילה – מדובר בנסכים הבאין **בפני עצמן**, שאין דינם כדין הזבחים, ולכן הם קרבים אף בלילה. ותוהים על דברי רב דימי: ואי הוה ליה איגרתא [ואם היה לו מי שיכתוב איגרת]. מי [האם] אפשר היה למישלחא [לשולחַה]? והא [והרין] אמר ר' אבא בריה [בנו] של ר' חייה בר אבא, אמר ר' יוחנן: כותבי הלכות הריהם כמי ששורף את התורה. והאדם הלמד מהן, מכתבי הלכה – אינו נוטל על כך שכר לימוד תורה. הרי איפוא, שאין לכתוב דברי הלכה! ועוד מוסיפים מדברי חכמים בענין איסור כתיבת תורה שבעל פה: דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה [מתורגמנו] של ריש לקיש בפסוק "ויאמר ה' אל משה כתוב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל" (שמות לד, כז): והרי בפסוק זה כתוב אחד אומר "כתוב לך את הדברים האלה" – שנדרש הוא לכותבם, ואילו כתוב אחד אומר "כי על פי הדברים האלה" – להורות שיהיו הדברים בעל פה ("על פי"), והרי זו כעין סתירה בין הכתובים! אלא כוונת הפסוק לומר לך: **דברים שעל פה** – אי (אין) אתה רשאי לאומרן בכתב (לכותבם), ודברים שבכתב – אי (אין) אתה רשאי לאומרן על פה. ועוד בענין זה תנא דבי [שנה] החכם של בית מדרשוֹן של ר' ישמעאל על האמור "כתוב לך את הדברים האלה" – דווקא דברים אלה אתה כותב, אבל אין אתה כותב הלכות. הרי מכל אלה עולה שאין לכתוב דברי הלכה, וכיצד על דימי ביקש לכתוב דברי הלכה ולשולחם לרב יוסף? אמרי [אומרים] בתשובה

לשאלה זו: **דלמא מילתא חדתא שאני מעייני בסיפרא דאגדתא בשבתא** (היו מעיינים בספר אגדה בשבת), אף שהוא מכלל תורה שבעל פה, שאין לכותבה, ובטעם הנהגתם זו **דרשי הכי** [דרשו כך] את הכתוב: **"עת לעשות לה' הפרו תורתך"** (תהלים קיט, כז), שכאשר עושה אדם דבר לקיום רצון ה' ולשם קדושתו ראוי אף להפר את ציווי התורה. ועוד הוסיפו אמרי [אמרן]: **מוטב שתיעקר מצות התורה, שלא לכותבה, ואל תשתכה תורה מישראל**. ובעקבות דברי רב דימי המבחין בין נסכים הבאים עם הזבח (שאינם קרבים בלילה) לבין נסכים הבאים בפני עצמם (הקרבים בלילה) אמר **רב פפא**: **השתא דאמרת [נתת שאומר אתה] כי נסכים הבאין בפני עצמן הריהם קריבין על המזבח אפילו בלילה, מעתה אם נזדמנו נסכים כאלו בלילה – הרי אף מקדישין אותם [בנתינתם בכלי שרת] בלילה ולאחר מכן מקריבין אותם בלילה. אמר ליה [לו] רב יוסף בריה [בנו] של רב שמעיה לרב פפא: הרי תניא דמסייע [שנויה ברייתא] שנוטייעת[ן] לך, שכך שנינו: זה הכלל, כל הקרב ביום – אינו קדוש (מתקדש) אלא ביום, וכל הקרב בלילה – קדוש בין ביום בין בלילה. ואף הנסכים הבאים בפני עצמם, כיון שקרבים הם בלילה – אף מתקדשים הם בלילה לפני ההקרבה. אמר רב אדא בר אבהו עוד בדין הנסכים הבאים בפני עצמם: ואף עלות השחר פוסלת בהן, שמשעלה עמוד השחר הריהם נפסלים כדרך שנפסלים האברין של הקרבנות שנוקר דמם ביום שהם הולכים ומתעכלים על גבי המזבח במשך הלילה, ומשעלה השחר ולא עלו למזבח הריהם פסולים ושוב אינם עולים.**

ב בעמוד הקודם הובא כי כאשר עלה רב דימי לאשר ישראל מכבל מצא את רב ירמיה הדרוש בשם ר' יהושע בן לוי היקש הנסכים לשלמים מתוך הכתוב "ולנסכים ולשלמים" (במדבר כט, לט), לומר שאין הנסכים קרבים אלא ביום, כקרבן השלמים עצמו. ועתה מביאים דרשה נוספת על כתוב זה: **כי אתא [כאשר בא] רב דימי מארץ ישראל לבבל, אמר בשמו של ר' יוחנן שאמר משום [בשם] ר' שמעון בן יהוצדק: מה שנאמר "אלה תעשו לה' במועדיכם לבר מגדריכם ונדבותיכם ועולותיכם ולנסכים ולשלמים" נדרש כך: "אלה תעשו לה' במועדיכם" – אלו קרבנות חובות הבאות כחובה בשל הרגל, וכגון עולת ריאה, קרבן חגיגה וקרבנות המוספים. "לבר מגדריכם ונדבותיכם" – לבר מגדריכם ונדבותיכם ונדבות שקרבין בחולו של מועד. ומעתה מה שנאמר עוד בכתוב "לעולותיכם" – יש לדון: במה הכתוב מדבר, באיזה קרבן עולה מדובר כאן? שכן אי [אם] המדובר בעולת נדר (שאמר "הרי עלי עולה") – הרי דבר זה כבר אמור בכתוב "נדריכם", ואי [אם] המדובר בעולת נדבה (שאמר על בהמתו "הרי זו עולה") –**

עמוד 17

<div></div>	<div>מסורת הש"ס</div>
א. גיטין ס.ב. ירושלמי מגילה פ"ד הי"א. ילקיש תורה תד. תפא.	
ב. תמורה יד,א. יומא כט,ב. מנחות ק,א. ילקיש תורה שפא.	
ג. ילקיש תורה תשפב. עיין ספרי במדבר כט, לט. תוי"כ ויקרא כג, לד.	
<p>→</p>	

	גדרות
ולא תסמי ברשיי: לא תיסמי ובשיימ: דלא תיסמי .	
ואי הוי ליה איגרתא בשיימ: ואי אשכח גברא כתיב איגרתא .	
איגרתא יש כתיי בו חסרה מילה זו.	
למישלחא יש בכתיי: למישלחיה .	
כשורף התורה יש בכתיי: כשוריפי התורה .	
דרש רבי יהודה יש בכתיי: דררש רבי יהודה .	
והלמד מהן אינו נוטל שכר בכתיימ: והלמד בהן אין לו שכר ויש בכתיי: והלמד מהן אין לו קיבול שכר .	
מתורגמניה דריש לקיש בכתיימ: משום ריש לקיש .	
דברים שעל פה בכתיימ: דברים שבעל פה וכן בהמשך.	
אי אתה רשאי לאומרן בכתב יש בכתיי: אסור לאומרן בכתב וכן בהמשך.	
אבל אין אתה כותב בכתיי: ואי אתה כותב .	

דלמא מילתא חדתא שאני יש בכתיי ובדפי"א: **דלמא מילתא חדתי** (ראה ברשיי) ובשיימ מביא גירסא: **דלמא חדותא מילתא שאני**.

מוטב תיעקר תורה יש בכתיי וכן בשיימ: **מוטב תיעקר אות אחת שבתורה**.

נזדמנו נסכים בלילה בכתיימ ובשיימ: **נזדמנו לו נסכים בלילה**.

מקדישין בלילה ומקריבין בכתיימ ועוד ובשיימ: **מקדישין בלילה ומקריבין בלילה**.

ועלות השחר יש בכתיי: ועולת השחר וכן הוא ברבינו גרשום. **פוסלת בהן מאברין** בכתיימ ועוד: **פוסלת בהן מאברין** ויש בכתיי: **פוסלת באיברים** וכן ברבינו גרשום (ראה בשיימ).

אלו חובות הבאות חובה ברול בכתיימ: **אלו קדשים הבאות חובה ברגל** ובשיימ: **אלו חובות הבאות ברגל**.

עמוד 18

	החיים
מתורגמן	
בזמן התלמוד נהוג היה שהחכם היה אומר את דבריו בשקט (ופעמים בלשון הקודש) והמתרגמן (הקרוי גם "אמוראי") היה מתרגם (ואף מסביר) את הדברים בארמית ובקול רם כדי שכל הציבור ישמע.	
ספרא דאגדתא	
אף בימי האמוראים היו קבצים כתובים של מדרשי אגדה. ונראה שספרים אלה לא היו נפוצים ברבים, אלא שמשו את החכמים כדי לעיין בהם או להביא מתוכם דברים בדרשותיהם.	

תמורה

יד ע"ב

לא תיסמי נסכים – מהיהא מתניחא לנעיל, ומאי לתרוצי. הא – דקתני נסכים נהדי דנשים שזרכן ליקרב ניום – היינו ננסכים הנאין עם הזבח. בפני עצמן – שלח קדשו נשחיתת הזבח, יכול להקריב גלילה. כשורפי התורה – שאין מליין אומן נשגת נפני העליקה. לישנא אחרינא: שאסור להשהותן כמזינס, דמורה שזעל פה היא. והלמד מהן – ממוך הספריס. חדתא – חדשה, שלח היא יודעין למך הנרייתות. [לישנא אחרינא] חדתי – לחדש דני, כגון זו שמדסה היא. מעייני בספר אגדתא – שלח ישתכחו. עת לעשות לה' – כשעושין הדני לשם קדושה השם, רלוי להפר מורכק, ומוטע מעקר כו'. השתא דאמרת כו' – יכול להקדישן ולהקריבן גלילה אחת. לישנא אחרינא גרסינן: "עלות השמר פוסל זנה כלגריס". כלומר, הא דלמנין "זדמנו לו נסכים גלילה מקדישן גלילה [ומקריבין]". כאברים – של תמו, נמסכת ונחיס (פ,6), וכן עיקר הגהת הרב. חובות הבאות מחמת הרגל ברגל – כגון עולת רליה ומגיגה ומוספין. אמור – נדריס.

עמוד 19

תוספות

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

עמוד 20

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרינן מזמורים על פה? ויש לומר: דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש. אמנם קשה: היכי קרינן "ויושע" וקריאת שמע? ויש לומר: דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן.

ב **דברים** שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה – ואם תאמר: היכי קאמרי

אף — נסכים ציוס. לרבות שלמי נזיר — דאי שלמי נזיר — הכי כנר אמור "נדבותיכם". ואי משום הקישא — לנמוז "ולשלמים". שלמי פסח — חגיגת ארבעה עשר, שששהיה חזונה מנוחה נמנים על הפסח ואינו סיפק להן — היו מציאין עמו שלמים. ואם הפרישן לשם כך ולא הקריבום — לא זריכי ריבוי לרצוי, ד"מנדריכס ונדבותיכם" נפקא. דנזירות על ידי נדר נא עליו, ו"נדר ונדב" קרינא ציה. אכל שלמי פסח חזנה וינהו, כדמפרש נפסחיס נפרק "ואלו דצייס" (ע"א, ב). והנזירות קרב בכמת יחיד — אלמא "נידר ונדב" חשיב ליה. דאי לאו הכי — לא הוה קרב צנמת יחיד. סמי מכאן נזירות — דאף על גב דנזירות נא עליו על ידי נדר — אין הקרנות נקראין "נידר ונדב". דהא לא נדר אלא מן הין, והקרן מאיליו מוטל עליו חזנה. אשר נדרתי לה' בחברון — משמע: נחברון אלך ואשלמה עס נדרי. והוא נדר נזירות, דאנשלוס מיר עולם היה, ומשלמים לשלמים יום היה מגלה ומציא קרבן, ומנהלך להקריב קרנות מנחותיו נחברון, דהיא צנמת יחיד — שמע מינה: נדר ונדב הוא. אעיקר נדרו קאי — האי נחברון, והכי קאמר: "אלכה נא" — לנמה גדולה נענעון דהסם הוא מונח שעשה משה, "ואשלמה נדרי" — שנדרתי נחברון, אכל לא שניא הקרבן נחברון. והא בגשור כו' — דכתיב "כי נדר נדר עבדך נשכתי נשכתי" וגו'. להביא כבשים — ולהקריבן שז צנמה גדולה. והכי קאמר "אשלמה את נדרי". כלומר, אשלמה את נזירותי ואגלה, ומנחתין אציל הכבשים. ולהכי פריך: "מנחתין" מינעי ליה. בחברון — צו כבשים שמניס, נמסכת מנחות (פ"א, ב). אלא לעולם לאקרובי — דנזירות צנמת יחיד. תיקשי לך גבעון — דשם מונח שעשה משה.

תוספות

ותנו המנחות והנזירות בבמת יחיד דברי רבי מאיר — הוה מצי לשנויי: תנאי היא, שהרי בפרק בתרא דזבחים (ק"ז, א) פליגי רבן עליה דרבי מאיר, ומסיק התם דמנחות ונזירות איכא בנייהו. **סמי** מכאן נזירות — והוא הדין דצריך כמו כן למיסמיה מההיא דפרק בתרא דזבחים (ק"ז, ב) דאמר: מנחות ונזירות איכא בנייהו.

אלא כיון דהותרו הבמות כל היכא דבעי מקריב — ולרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר, דאמר נזיר לאו נדר ונדב הוא — צריך לומר דלא הלך אבשלום אלא להביא

כבשים מחברון ולהקריבן בגבעון. מיהו, לוי מה דפירש רש"י פרק בתרא דזבחים (שם) דרבנן דרבי מאיר כרבנן בתראי סבירא להו, דאמרי: כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד, קשה: דאם כן, היכי קאמר אבשלום "אלכה נא ואשלמה את נדרי אשר נדרתי" וגו' הא לאו נדר ונדב הוא נזירות לרבנן, ואם כן כאן וכאן לא קרבי! וצריך לחלק התנאים, דרבנן דרבי מאיר לא סבירא להו כרבנן בתראי אלא כרבי יהודה סבירא להו, דאמר דבבמה גדולה אפילו חובות נמי קרבן. ורבי מאיר דאית ליה נזירות דבר הנדר והנידב — הא מצינו למימר דאית ליה כרבנן בתראי דזבחים דאמרי: כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד. מיהו, ריהטא דשמעתא התם משמע כפירוש רש"י. מיהו תימה: לרבי שמעון דאמר התם בפרק בתרא דזבחים (שם): אף ציבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן, ואמר בפרק "כל שעה" (פסחים לח, ב): זאת אומרת שחלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון. ופירש רש"י שם: דהיינו דלא קרבו שמעון. ואם כן, היכי קאמר אבשלום "אלכה נא ואשלמה את נדרי", הרי לא היה יכול להקריבו? ותירץ מורי הרמ"ר: דרבי שמעון לטעמיה, דאמר במסכת נזיר (מו, ב) דאם גילח על שלמי נדבה — יצא. ואם אמר "הריני מגלח על מאה עולות" — יביא מאה עולות. ואם כן, אפשר דאבשלום נדר להביא עולות נדבה, ודבר הנדר והנידב קרב בבמה לכולי עלמא, ועליה היה אבשלום רצה לגלח.

הרי אף דבר זה כבר אמור בכתוב "ונדבותיכם"! הא [הרי] נסיק מכאן כי הכתוב "לכר מנדריכם ונדבותיכם" אינו מדבר לא בעולת נדר ולא בעולת נדבה, אלא בעולת היולדת ועולת המצורע, שהן עולות הבאות כחובה, ולימדנו כתוב זה כי אף אלה קרבות בחול המועד. ומה שנאמר בהמשך הכתוב "ולמנחותיכם" — אף בזה יש לדון: במה, באיזו מנחה הכתוב מדבר?

שכן אי [א] מדובר במנחת נדר — הרי דבר זה כבר אמור בכתוב, ("נדריכם"). ואי [א] המדובר במנחת נדבה — אף דבר זה הרי כבר אמור ("ונדבותיכם")! הא [הרי] יש לומר כי הכתוב "ולמנחותיכם" אינו מדבר אלא במנחת הסוטה המכונה מנחת קנאות, שאף היא קרבה בחול המועד. ומה שנאמר עוד בכתוב "ולנסכיכם ולשלמיכם" — והרי מקיש הכתוב את דין הנסכים לדין השלמים. לומר לך: מה שלמים — קרבים דווקא ביום ולא בלילה, אף הנסכים — קרבים דווקא ביום ולא בלילה. ומה שנאמר "ולשלמיכם" ולא כתב "ולשלמים" — הרי זה בא לרבות אף שלמי נזיר (שמביא הנזיר בגמר נזירותו) שקרבים בחולו של מועד. על דרשה אחרונה זו, אמר ליה [ר] אביי לרב דימי שהביא את השמועה הזו שבשמו של ר' שמעון בן יהוודק: ולימא מר [ו]יאמר אדוניו שהכתוב "ולשלמים" בא לרבות את שלמי הפסח, הם קרבן חגיגת ארבעה עשר, שכשהיו המנזיים על קרבן הפסח מרובים ולא הספיק קרבן הפסח עצמו להשביע את כולם, הביאו עמו שלמים. ומלמד שאם לא קרבו עם הפסח בארבעה עשר יש להקריבם אף בחול המועד.

ומסתבר יותר לומר שלמים אלו ריבה הכתוב, דאי [שכן] [א] כדבריהן, שריבה הכתוב שלמי נזיר — אין צורך בכתוב מיוחד כדי לרבותם, שהרי קרבן שלמים זה נגידר ונידב הוא נחשב (ואלו, כבר התרבו, כנאמר למעלה). דהתניא [שהרי] שנויה ברייתא [הדנה בדין "במת יחיד", זה הכלל: כל קרבן שהוא נידב ונידר (כעולה וכשלמים) — הריהו קרב בכמת יחיד, וכל קרבן שאינו נידב ונידר אלא בא כחובה — אינו קרב בכמת יחיד. ותנן [ושנינו] בברייתא נוספת: המנחות והנזירות (הקרנות שמביא הנזיר) הריהם קריבין בכמת יחיד, אלו דברי ר' מאיר. ונסיק מכאן כי שלמי נזיר הם בכלל הנזיר והנידב, ולכן אין צורך לרבינו מיוחד בכתוב שאף הם קרבים בחול המועד! השיב רב דימי לאביי: סמי [הסן] מכאן, מברייתא זו, את הלשון "נזירות" השנויה

בה, שכן אין קרבנות הנזיר בכלל הנזיר והנידב, ואינם קרבים בכמת יחיד. ושואלים על כך: מי איכא למאן דאמר [האם יש מי שזאמר] שקרבן הנזיר לאו [לא] כנידר ונידב הוא נחשב, ומשום כך אינו קרב בכמת יחיד? והכתיב [הרי] [אמר]: "ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון. כי נדר נדר עבדך בשכתי בגשור בארם לאמר אם ישוב ישיבני ה' ירושלם ועבדתי את ה'". ויאמר לו המלך לך בשלום ויקם וילך חברונה" (שמואל ב טו, ז-ט). מאי לאו [האם] [א] ביקש אבשלום ללכת לחברון כדי להקריב קרבן נזירות? שכן אבשלום נזיר עולם היה ובתום כל שלושים יום היה מגלח שערו ומביא קרבן, ומסתבר כי הקרבן שהלך להקריב בחברון קרבן הנזירות היה. ומכאן יש ללמוד כי קרבן נזירות נדר ונידב! ודוחים: כוונת הכתוב היא לא שהלך אבשלום לשם כדי להקריב את קרבנות נזירותו, אלא לומר כי את עיקר נדרו שנדר בזירות אמר אבשלום בהיותו בחברון. ותוהים על הסבר זה: וכי עיקר נדרו בחברון הוה [היה] והלא בגשור! אמר רב אחא, ואיתימא [ויש] אומריין שאמר זאת רבה בר רב הונן: איזכור העיר חברון כפסוק בא לומר כי לא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון, אבל לא על מנת להקריבם שם. ומוסיפים: הכי נמי מסתברא [כך גם כן מסתבר] לומר, דאי תימא לאקרובי [שכן] אט תאמר כי להקריב [הוא] דאזיל [שהלך] — על כך יש

לשאל: האם אבשלום שביק [היה] עובד את ירושלים בה הוא גר, ואזיל [והולך] ומקריב בחברון? ודוחים הסבר זה של רבה בר רב הונן: ואלא מאי [מה] מוכיח אתה מתוך כך — כי הלך אבשלום להביא כבשים מחברון, ואולם האי [כתוב זה] "אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון", אינו ברור, שהרי "מחברון" מיבעי ליה [נצרך לו] לומר: אלא לעולם יש לומר כי לאקרובי [להקריב] הלך אבשלום לחברון, שכן קרבנות נזיר קרבים בכמת יחיד, ודקא קשיא [וזה שהוקשה] לך: אמאי שבק [מדוע עזב] את ירושלים ומקריב [והקריב] בחברון, תיקשי [תוקשה] חמורה לך קשיה חמורה לך מדוע עזב אבשלום את גבעון, שבאותה עת מקום קדוש הוא, שהרי שכן בה המשכן בזמן ההוא, והיתה זו במה גדולה, במת ציבור, והלך לחברון! אלא מכאן יש לומר כי כיון שהותרו הקרבנות בכמות יחיד באותה עת אף שהיתה או במה גדולה, כל היכא דבעי [מקום שרצה] אדם להקריב — מקריב [הקריב].

ב בתוך דברי אבשלום צויין כי מלאו באותה עת ארבעים שנה, ומבררים: ארבעים שנה למאן [למי]. לאיזה מניין? תניא [שנויה ברייתא] בענין זה, ר' נהוראי אומר משום [בשם] ר' יהושע: מקץ ארבעים שנה ששאלו להם בני ישראל משמואל להמליך עליהם מלך, וחשב אבשלום שהגיע זמנו למלוך על ישראל. דהניא [שכן] שנויה ברייתא: אותה שנה ששאלו להם מלך, אותה שנה השנה העשירית להנהגתו של שמואל היתה.

עיונים

בעולת יולדת ועולת מצורע יש שפירש שעיקר החידוש בדברים אלה הוא שמקריבים קרבנות אלה בחול המועד אף שאין עוברים בהם על איסור "בל תאחר", והיה מקום לומר שיש לדחות את הקרבנות אל לאחר חול המועד, ולא להקריבם בחול המועד (שפ"א).

שלמי נזיר ונידב הוא אף שהנזיר מחוייב להביא קרבנות אלו, בכל זאת הריהם מוגדרים כנידרים ונידבים, כיון שעל ידי נדר נזירותו נתייבש קרבנות אלה, לכן אף הם נחשבים כבאים בנדר (רש"י זבחים ק"ז). ויש האומרים כי בכלל קבלת נזירותו של האדם שהיא נדר, ישנה אף הקבלה להביא קרבנות הנזיר (בית ישו).

במה גדולה ובמה קטנה בזמנים מסוימים משעה שנכנסו ישראל לארץ בימי יהושע עד בנין בית המקדש, היו זמנים שבהם היו מקריבים בהתר בבמות. כאשר אין ארון הברית מצי במקומו, אף שיש מעין מקדש היתה במה גדולה של דביר, שבו היו ישראל מקריבים גם חלק מקרבנות הצבור. ובזמן שהותרה במה גדולה, אף הותרה במה קטנה, שהיא מעין מוצב שיכול כל אדם לבנות ולהקריב עליו קרבנות יחיד הבאים בנזיר ונדבה. ובבמה קטנה הבל רשאים להיות במקריבים (אפילו נשים).

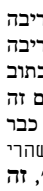
ושאינו נידב ונידר אינו קרב בכמת יחיד דין זה שבבמת יחיד קרבים רק קרבנות נדר ונדבה ולא קרבנות חובה, מקורו בכתוב "לא תעשן ככל אשר אצטוו עושים פה היום אשר נדר בעיניו כי

גרסות

מנחת סוטה יש בכתי"י וכן בש"מ: מנחת חוטא. **מי איכא למאן דאמר** בכתי"י: ומי איכא למימר. **מאי לאו אקרובי** בכתי"י נוסף: וקא קרי ליה נדר. **לא אעיקר נדרו אמר** יש בכתי"י: לא אעיקר נדרו אמרו. **עיקר נדרו בחברון** בכתי"י ובש"מ: ועיקר נדרו בחברון. **לעולם לאקרובי** בכתי"י: לעולם לאקרובי הוא דאזיל. **להביא כבשים** יש בכתי"י: לבקש שלמים.

החיים

גבעון

המקום מוזהה עם הכפר אל-ג'יב, השוכן כ-10 ק"מ צפונית מנורחית לירושלים, בצד הדרך שהובילה מירושלים לשפלה במעלה בית חורון. עיר זו היתה עוד בזמן כיבוש ארץ ישראל בימי יהושע "עיר גדולה כאחת עיר הממלכה" (יהושע י, ב), ומשום חשיבותה אף עמדה בראש ברית ארבע הערים. לאורך כל היות עם ישראל על אדמתו נבנה בית ראשון, היתה גבעון מקום נודע ורב חשיבות. גבעון היא נחלת שבט בנימין, ולאחר מכן ניתנה כעיר ללויים. בגבעון עמדה "הבמה הגדולה", שם עמדו בפרק זמן מסויים המשכן וכליו, ובה הקריב שלמה (בטרם נבנה בית המקדש על ידו) אסף עולות.

מסורת הש"ס
ד. זבחים ק"ז, א. ירושלמי מגילה פ"א ה"א. תוספתא מגילה פ"א יז. שם זבחים פ"ג יב. ספרי ומדרש תנאים לדברים יב, ח. ת. ילקישי תורה תתפא. עיין תוי"כ ויקרא יז, ה.
ה. תוי"כ ויקרא יז, ה.
ו. סוטה לד, ב. ילקישי נ"ך קמט.
ז. נזיר ה"א. סדר עולם רבה פ"ד. במ"ר פ"י יז. ילקישי נ"ך קמט. ירושלמי סוטה פ"א ה"ח. ח. שם. שם. שם.